

Fredens Havn er et fristed som bør bevares

Henrik Valeur, 2020

Det er skræmmende at se, hvordan intolerancen overfor det anderledes breder sig – også i København.

Det ses måske tydeligst i den verserende sag om Fredens Havn, det lille fristed på vandet i Erdkehlgraven, der for nogle fremstår ”nærmest som en losseplads”, som byens overborgmester så uempatisk udtrykker det – ham hvis ”hjerte bløder for Københavns hoteller, restauranter og forlystelser,” når turister, på grund af smittefare, ikke må overnatte i byen.

Ja, Fredens Havn ligner nok ikke den måde Frank Jensen eller, for den sags skyld, de fleste andre politikere lever, men hvordan skal vi kunne forstå og udvikle os hvis vi ikke giver plads til det der er anderledes, det der modsiger os selv?

De seneste måneder har Kystdirektoratet gennemført en oprydning i området omkring Fredens Havn for at fjerne vrage og vraggods ingen vil kendes ved, men samtidig presses der på for en rydning af de små ombyggede fartøjer og flydende anlæg, som udgør beboernes boliger.

En række beboere er således blevet stævnet for ikke at have efterkommet myndighedernes krav om at forflytte sig.

Disse retssager var oprindeligt berammet til marts, men da coronaen ramte landet, blev de udsat på ubestemt tid. Nu hvor samfundet så åbner op igen, er de nogle af de første der er sat i gang.

Det kan undre, at retten har valgt at tilsidesætte de anklagedes ønske om en anden advokat, fordi anklageren ønsker disse sager gennemført så hurtigt som muligt. Og, at disse sager, der potentielt kan gøre en større gruppe mennesker hjemløse, har så høj prioritet netop nu hvor hjemløse, på grund af corona, er særligt udsatte.

Politikerne på rådhuset har ganske vist afsat midler til at medarbejdere fra den kommunale hjemløseenhed kan lave opsøgende arbejde omkring Fredens Havn, men der er ikke afsat midler til genhusning eller lignende.

Det er nu heller ikke det sagen handler om. Den handler derimod om man vil give folk lov til og mulighed for at bo på den måde, de selv ønsker.

Det skal naturligvis være indenfor lovens rammer, men det mener beboerne i Fredens Havn også den måde, de nu lever på, er. Og det bliver det så op til domstolene at tage stilling til.

Men måske er det, den aktuelle corona-krise taget i betragtning, slet ikke så dumt, at bo i små boliger på vandet, for derved kan man nemt være adskilt og samtidig i tæt kontakt med hinanden og naturen, hvilket jo har vist sig at være noget af en udfordring for den landfaste befolkning. København har her, med sine mange havnearealer og kyststrækninger, særlige uudnyttede potentialer i forhold til så mange andre byer.

Fredens Havn er også et spændende eksperiment med, hvordan man kan tilpasse sig klimaforandringer (havvandsstigninger) og hvordan man kan leve med et meget lavt resourceforbrug og meget lav miljøpåvirkning i byen. Noget som politikerne ellers påstår står højt på deres dagsorden.

Men frem for at lære af eksperimentet, og hjælpe med at udvikle det, er myndighedernes holdning altså, at det skal ryddes.

Som arkitekt, der har arbejdet med byudvikling mange forskellige steder i verden, er jeg ikke uvant med denne afvisende holdning til den selvskabte og selvstyrede byform, hvad enten den kaldes favela, shanty town eller bare slum (det er trods alt de færreste politikere der ligefrem anvender udtrykket 'losseplads' om deres egne borgeres hjem).

Man hører ofte danske politikere sige, at det system de repræsenterer skal bedømmes på, hvordan det behandler de svageste i samfundet.

Jeg vil ikke kalde de mennesker der bor i Fredens Havn svage. De lever godt nok primitivt og spartansk, nogle af dem forsøger endda at leve helt uden penge, men det gør dem ikke svage, tværtimod. En stormende vinternat faldt skorstenen af den lille båd Mette bor i. Hvad gør man så? Hun hoppede i vandet og fiskede den op fra 3 meters dybde.

Jo, der er da muligheder for at forbedre forholdene, men i stedet for at hjælpe med dette har systemet valgt aktivt at arbejde for at fjerne folks boliger og det fællesskab de sammen har opbygget – og dermed gøre dem svage. Og afhængige af systemet.

Svigtet gælder Socialdemokratiet, Venstre, Konservative og Liberal Alliance, som i Københavns Kommunes Teknik og Miljøudvalg godkendte et fagligt set ganske usagligt høringssvar, som blev afgørende for Kystdirektoratets beslutning om at erklære Fredens Havn ulovlig i 2014, men også Dansk Folkeparti, som sidste år pressede den daværende Venstre-ledede regering til at afsætte et stort to-cifret millionbeløb til at rydde området. Noget man i øvrigt indgik en aftale med Socialdemokraterne i København om at deles om udgifterne til.

I Fredens Havn bor Ørn, som har en lejlighed på Østerbro men ikke kan holde ud at bo der. Han vil hellere bo på en udrangeret båd.

Lisa kom til København for at studere på universitetet men kunne ikke finde et sted at bo. I stedet fik hun mulighed for at bygge sin egen lille flydende bolig og nu kunne hun ikke tænke sig at bo på andre måder.

Storke, som har haft det man roligt kan kalde en hård opvækst, havde levet mange år på landevejen før han her fandt et sted han kunne kalde sit eget.

Hvorfor må Lisa, Mette, Storke, Ørn og alle de andre ikke bo i Fredens Havn?

Det hele begyndte med nogle få naboer – i de dyre lejligheder på Holmen – som startede en kampagne for at få Fredens Havn fjernet.

De påstod at beboerne sked i vandet, men hvorfor skulle de dog det? De bader selv i vandet og bruger det til at børste tænder i. De har bygget multioiletter for at kunne bruge deres afføring som gødning i den køkkenhave de har anlagt inde på land, på et lille stykke jord Noma har stillet til rådighed, og myndighederne har gentagne gange målt vandkvaliteten i området uden at kunne påvise problemer.

Det er ikke som Hovedstadens forsyningsselskaber der, med tilladelse fra de kommunale forvaltninger, vil udlede 290 millioner liter spildevand – en lille uges efterladenskaber – i Øresund.

Man kan synes, at Fredens Havn er noget uordentligt rod, men er det et rimeligt argument for at fjerne det? Det er vel det samme som at tage på Louisiana og be' om at få fjernet Asger Jorns malerier. Så kan man lige så godt blive hjemme, og måske var det det, de skulle have gjort, de der flyttede til byen, fordi de syntes den var spændende, men nu vil have det der faktisk er spændende fjernet.

Man hævder også, at beboerne i Fredens Havn ødelægger naturen, men i virkeligheden går de meget op i at beskytte den, f.eks. ved at skabe sikre

ynglepladser til det lokale fugleliv. Fredens Havn er således, i modsætning til den 'fine' og helt golde side af Erdkehlgraven, også et spændende eksperiment med, hvordan mennesker og natur kan sameksistere i bymæssige områder.

Dermed ikke sagt at der ikke er problemer i Fredens Havn, men er der ikke det alle steder, hvor forskellige mennesker lever sammen?

Så hvorfor er det, at de der har deres på det tørre, om jeg så må sige, ønsker de der ikke har fjernet?

Er det på grund af misundelse (de betaler ikke ejendomsskat) eller medlidenhed (det er synd for de stakler), eller er det måske fordi, det anderledes liv skaber en lille nag af tvivl i ens eget liv?

Det kræver mod og styrke, at gå i en anden retning end flokken, men det gør fællesskabet stærkere, at der er nogen som tør. Og det fællesskab, som tillader dette, gør os samtidig stærkere og modigere, som individer.

Så hvorfor ikke sammen finde en løsning så beboerne i Fredens Havn kan blive boende og leve på den måde de ønsker? Der er faktisk en fond som har udtrykt interesse for at støtte en sådan løsning, så det behøver måske slet ikke at koste kommunen noget – økonomisk.

Fredens Havn forsvinder jo ikke bare, fordi man rydder området. Folk har stadig brug for et sted at bo og være sammen, også i disse tider, og det er ikke alle der passer ind i de kasser, vi arkitekter tegner.

Der er nogle som godt selv kan skabe rammerne for deres eget liv. Det ser så lidt anderledes ud, men i stedet for at undertrykke dette, det livgivende, kunne vi måske prøve at undertrykke den intolerance der er ved at kvæle os.

”I can't breathe.”

Denne artikel har været publiceret som debatindlæg i Magasinet KBH, 12 juni 2020.

This article may be copied or reprinted for noncommercial purposes as long as proper citation standards are observed (author, title, date).